

Σχέδια Σταδιακής Ένταξης και Υποδοχής

Σχέδια Σταδιακής Ένταξης και Υποδοχής

1^ο Μέρος : Παρουσίαση

Λόγω του πρόσφατου μαζικού μεταναστευτικού ρεύματος, οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες έχουν συγκεκριμένους κανονισμούς για να καλωσορίζουν και να αποδέχονται μαθητές στα σχολεία τους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ατζέντας για τη Μετανάστευση, που δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2015.

Η Πορτογαλία δεν αποτελεί εξαίρεση. Στο πλαίσιο του προαναφερθέντος εγγράφου δημιουργήθηκε μια ομάδα εργασίας με σκοπό την ετοιμασία ενός σχεδίου δράσης για την επιτάχυνση της διαδικασίας ενσωμάτωσης των παιδιών και των νέων με μεταναστευτική βιογραφία στο εκπαιδευτικό σύστημα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στους πρόσφυγες. Δεδομένου ότι αυτή η ομάδα ανθρώπων είναι πιο ευάλωτοι λόγω του ιστορικού τους, εγκρίθηκαν εξαιρετικά εκπαιδευτικά μέτρα σχετικά με τις ισοτιμίες, τη διδακτέα ύλη, την οικονομική βοήθεια και την εκμάθηση της γλώσσας της χώρας.

Το πρώτο βήμα για την άμεση και διεξοδική διαχείριση της ένταξης των μεταναστών στα σχολεία είναι η δημιουργία πολυθεματικών ομάδων. Αυτές οι ομάδες θα πρέπει, όπου είναι δυνατόν, να συμπεριλαμβάνουν εκπαιδευτικό ψυχολόγο, που θα είναι υπεύθυνος να καθοδηγήσει τον μαθητή στην επιλογή που του ταιριάζει καλύτερα ανάλογα με τις ανάγκες, τις προτιμήσεις και τις δυνάμεις του, λαμβάνοντας υπόψη τι προσφέρει το σχολείο. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, για παράδειγμα, αποτελεί μια πολύτιμη επιλογή για τους μετανάστες μαθητές από 15 έως 18 ετών, καθώς τους παρέχονται οι πρακτικές γνώσεις και ικανότητες για την άσκηση ενός επαγγέλματος, εάν επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, ενώ παράλληλα αφήνουν την πόρτα ανοικτή για να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Μετά τη σύσταση της ομάδας, η οποία αναμένεται να είναι άμεση, το επόμενο βήμα είναι να αντιληφθούν τις ανάγκες των μεταναστών, σε γλωσσικό, σχολικό και σχεσιακό επίπεδο. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να συλλέγονται από την πρώτη στιγμή, όχι μόνο ανεπίσημα αλλά και μέσω της συμπλήρωσης συγκεκριμένων εντύπων που θα πρέπει να ετοιμάσει κάθε σχολείο (το πρότυπο που χρησιμοποιείται στην Πορτογαλία παρατίθεται στο τέλος ως παράδειγμα). Οι γονείς ή/και οι νομικοί κηδεμόνες πρέπει να βοηθήσουν τον μαθητή σε περίπτωση που δεν απαντηθούν

κάποια ερωτήματα / αν υπάρχουν κενά. Όσον αφορά τις γλωσσικές δυσκολίες, θα πρέπει να μεσολαβήσει ένας εκπαιδευτικός ο οποίος θα βοηθήσει στη συμπλήρωση του εντύπου. Εάν δεν μπορεί κανείς να επιτελέσει αυτό το έργο εξαιτίας γλωσσικών φραγμών, υπάρχουν υπηρεσίες που μπορούν να καλύψουν αυτό το κενό, όπως η τηλεφωνική μετάφραση (<https://www.acm.gov.pt/-/servico-de-traduca-telefonica>), που παρέχεται από την Ύπατη Αρμοστεία για τη Μετανάστευση, η οποία συγκεντρώνει μια ομάδα μεταφραστών που καλύπτουν τις περισσότερες γλώσσες. Αυτό το έντυπο θα επιτρέψει στην ομάδα να κατανοήσει καλύτερα το συγκεκριμένο υπόβαθρο κάθε μαθητή, επιτρέποντας την ανάπτυξη επαρκών εκπαιδευτικών μέτρων.

Οι πληροφορίες που συλλέγονται με τον τρόπο αυτό θα πρέπει να συμπληρώνονται με μια άτυπη διαγνωστική αξιολόγηση της γλώσσας με βάση την παρατήρηση συμπεριφοράς, η οποία είναι το τρίτο βήμα. Ο αξιολογητής θα πρέπει να υποβάλει κάποιες ερωτήσεις όπως είναι οι εξής : «Ο μαθητής αλληλεπιδρά προφορικά με τους εκπαιδευτικούς και τους συνομηλίκους του;», «Ο μαθητής φαίνεται να καταλαβαίνει αυτό που λέγεται;», «Ο φοιτητής φαίνεται να αισθάνεται ασφαλής;». Στη συνέχεια, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μια άτυπη και αυθόρμητη συνομιλία (5-10 λεπτά) μεταξύ του μαθητή και του αξιολογητή, καλύπτοντας βασικά θέματα κοινωνικοποίησης.

Μόλις ολοκληρωθεί η άτυπη αξιολόγηση, ακολουθεί το τέταρτο βήμα: μια επίσημη συνέντευξη για τον προσδιορισμό του επιπέδου γνώσης της γλώσσας (με τη χρήση μη λεκτικής επικοινωνίας εάν χρειάζεται και βασισμένη σε απλές ερωτήσεις για προσωπικά θέματα όπως τι του αρέσει και τι όχι). Ο αξιολογητής θα πρέπει να επικεντρωθεί, κυρίως, στην ικανότητα του μαθητή να κατανοεί απλά μηνύματα, που παρουσιάζονται αργά και επανειλημμένα, κάτι που θεωρείται ως θετική ένδειξη κατανόησης της γλώσσας. Είναι επίσης σημαντικό να παρατηρηθεί αν ο μαθητής αποκρίνεται με μη λεκτικό τρόπο, μέσω εκφράσεων του προσώπου και της γλώσσας του σώματος, ή αν δεν μιλάει σχεδόν καθόλου. Ωστόσο, η απουσία λεκτικής ανταπόκρισης μπορεί να μην συνδέεται άμεσα με την έλλειψη κατανόησης, αλλά και με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, όπως η ντροπαλότητα ή στιγμιαίες καταστάσεις, όπως άγχος. Αυτή η προφορική συνέντευξη μπορεί να συμπληρωθεί με γραπτή εξέταση, εάν ο μαθητής έχει ήδη κάποια γνώση της γλώσσας.

Η τελική στρατηγική υποδοχής των μεταναστών είναι ο σχεδιασμός ενός συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών για κάθε μαθητή. Με βάση την αξιολόγηση που έχει προηγηθεί, η ομάδα

των εκπαιδευτικών θα πρέπει να διαθέτει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να το δρομολογήσει. Η πορτογαλική νομοθεσία επιτρέπει στους μετανάστες μαθητές να παρακολουθούν περιορισμένο αριθμό μαθημάτων έως ότου είναι έτοιμοι να ενσωματωθούν πλήρως. Εναπόκειται στους εκπαιδευτικούς να επιλέξουν ποια πιστεύουν ότι είναι τα πλέον κατάλληλα μαθήματα, βασιζόμενοι στα δεδομένα που συλλέχθηκαν προηγουμένως. Παρ' όλα αυτά, μία προϋπόθεση παραμένει: οι μετανάστες μαθητές δεν μπορούν ποτέ να αποσυνδεθούν πλήρως από την υπόλοιπη ομάδα / τάξη. Ο μαθητής πρέπει να φοιτά για ένα καθορισμένο αριθμό λεπτών την εβδομάδα, που διαφοροποιείται ανάλογα με το σχολικό έτος και την ισχύουσα νομοθεσία. Αυτό το σχέδιο σταδιακής ένταξης προβλέπει επίσης ότι όταν οι μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία δεν παρακολουθούν κανονικές τάξεις μαζί με την υπόλοιπη σχολική ομάδα, θα αναπτύξουν άλλες δραστηριότητες σχετικά με την εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής, συνοδευόμενοι από έναν εκπαιδευτικό που μπορεί να επικοινωνήσει μαζί τους, κατά προτίμηση εκπαιδευμένο σε ξένες γλώσσες, εφόσον κριθεί ότι η γλώσσα είναι το μεγαλύτερο εμπόδιο στην ένταξη και ενσωμάτωση των ξένων μαθητών.

Εκτός από τον σχεδιασμό ενός συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών και τη διδασκαλία της εθνικής γλώσσας στους μετανάστες, η οποία προβλέπεται στα περισσότερα σχολεία, θα πρέπει να προωθούνται και πολλές άλλες στρατηγικές από ολόκληρη τη σχολική κοινότητα. Ορισμένα από αυτά τα μέτρα μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, συμβουλευτικές ή καθοδηγητικές συνεδρίες: δημιουργία απλών και ελκυστικών υλικών με στόχο τους μαθητές και τις οικογένειές τους, ώστε να τους βοηθήσουν σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του σχολείου και των υπηρεσιών του και, στο πλαίσιο της αυτονομίας των σχολείων, έργα, δραστηριότητες ή/και μαθήματα που ενθαρρύνουν την εκμάθηση της γλώσσας και του πολιτισμού, αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας παράλληλα την πολυμορφία ως ευκαιρία αλλαγής απόψεων και ενθάρρυνσης του σεβασμού, της ανεκτικότητας και της πολυπολιτισμικότητας. Ιδανικά, οι οικογένειες ή οι κηδεμόνες πρέπει να είναι παρόντες κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας ενσωμάτωσης.

Με την εφαρμογή αυτής της καλής πρακτικής, τα σχολεία θα είναι σε θέση να μετριάσουν το πρώτο σοκ της αλλαγής σε μια νέα χώρα, όπου φθάνει κανείς αφήνοντας τα πάντα πίσω του, ελπίζοντας ότι θα δημιουργηθούν γέφυρες στήριξης μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών. Έτσι, ο γενικός στόχος αυτής της πρακτικής είναι να ενσωματωθούν πλήρως οι μαθητές στο εκπαιδευτικό

σύστημα και να γίνει αυτό όσο το δυνατόν συντομότερα, αλλά πάντοτε διασφαλίζοντας ότι έχουν τις ικανότητες να συνοδεύουν τους ντόπιους μαθητές.

Πηγές:

Direção-Geral de Educação (2016). Agenda Europeia para as Migrações – Guia de Acolhimento: Educação Pré-Escolar, Ensino Básico, Ensino Secundário. Available online at: http://www.dge.mec.pt/sites/default/files/Projetos/Agenda_Europeia_Migracoes/Documentos/agenda_migracoes_guiaacolhimento_dge.pdf [13/12/2018].

2^ο Μέρος : Πόροι

Για να εφαρμόσετε αυτή την καλή πρακτική, θα χρειαστείτε:

- Ανθρώπινο δυναμικό: εκπαιδευτικοί, ψυχολόγοι, βοηθητικό προσωπικό για να συστήσουν την πολυθεματική ομάδα που θα συνοδεύει κάθε μαθητή σε όλη τη διαδικασία και θα συντονίζει τις σχετικές δραστηριότητες
- Συμπλήρωση εντύπου κοινωνιογλωσσικής αξιολόγησης (επισυνάπτεται)
- Υπηρεσία τηλεφωνικής μετάφρασης: <https://www.acm.gov.pt/-/servico-de-traducao-telefonica> (εάν απαιτείται)
- Μια αίθουσα με λεξικά, βιβλία ασκήσεων, CD, ραδιόφωνα, εικόνες από τη χώρα υποδοχής, ηλεκτρονικό υπολογιστή, ... Όλα τα είδη υλικών κατάλληλων για την ηλικία, έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να μάθουν σε ένα ελκυστικό περιβάλλον όταν δεν παρακολουθούν τις κανονικές τάξεις.
- Οι μεγαλύτεροι μαθητές να καθοδηγούν τους νεοαφιχθέντες μετανάστες, εφόσον επιθυμείτε να καθιερώσετε αυτήν την πρακτική
- Σχολικά είδη για τη δημιουργία του υλικού καθοδήγησης.

3^ο Μέρος : Διάρκεια

Αυτή η καλή πρακτική πρέπει να εφαρμοστεί από την πρώτη μέρα, βήμα προς βήμα, και η αίθουσα που δημιουργήθηκε για την υποδοχή των μαθητών θα πρέπει να είναι διαθέσιμη

καθημερινά καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, ακόμα και όταν ο μετανάστης είναι ήδη πλήρως ενσωματωμένος, ώστε να λειτουργεί ως ένας ασφαλής χώρος για τους μαθητές που επιθυμούν να μαθαίνουν και να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους στον ελεύθερο χρόνο τους.

4ο Μέρος : Αναμενόμενα αποτελέσματα

Με την εφαρμογή αυτής της καλής πρακτικής, θα:

- Προωθηθεί η διαπολιτισμική ανταλλαγή
- Ενισχυθεί η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής
- Διευκολυνθεί η ενσωμάτωση των μεταναστών μαθητών
- Μειωθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός

5^ο Μέρος : Αξιολόγηση

Πώς μπορούμε να προσαρμόσουμε αυτή την καλή πρακτική στο πλαίσιο μας;

Γράψτε μια σύντομη αυτό-αξιολόγηση, λαμβάνοντας υπόψη τι είναι εφικτό και θετικό και τι όχι. Ακολουθούν ορισμένες ερωτήσεις που θα σας βοηθήσουν στη συμπλήρωση αυτής της άσκησης:

- Ποιες δεξιότητες πρέπει να έχουν οι επαγγελματίες;
- Διαθέτουμε τους απαραίτητους πόρους;
- Πώς μπορούμε να εγγυηθούμε την πλήρη και συνεχή συνοδεία των μαθητών λαμβάνοντας υπόψη το πρόγραμμά μας;

Έντυπο Κοινωνιογλωσσικής Αξιολόγησης¹

1. Στοιχεία μαθητή

Όνομα: _____

¹ Πηγή: Direção-Geral de Educação (2016). *Agenda Europeia para as Migrações – Guia de Acolhimento: Educação Pré-Escolar, Ensino Básico, Ensino Secundário*. Available online at: http://www.dge.mec.pt/sites/default/files/Projetos/Agenda_Europeia_Migracoes/Documentos/agendamigracoes_guiacolhimento_dge.pdf [13/12/2018], p. 19.

Ημερομηνία γέννησης: ___ / ___ / ___

Φύλο: Άρρεν Θήλυ

Χώρα καταγωγής: _____

Χώρα(ες) όπου έχει ζήσει ο μαθητής: _____

Μητρική(ες) γλώσσα(ες): _____

2. Εκπαίδευση

2.1. Μαθητές που ενσωματώνονται στην προσχολική εκπαίδευση ή στην 1^η τάξη

Έχει φοιτήσει ο μαθητής σε νηπιαγωγείο ή σε άλλα σχολεία στο εξωτερικό;

Ναι Όχι Πόσο καιρό; _____

Η πληροφορία δεν είναι διαθέσιμη

2.2. Μαθητές που ενσωματώνονται σε άλλες τάξεις στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σε ποιες τάξεις έχει φοιτήσει ο μαθητής στο εξωτερικό; _____

Σε ποια(ες) χώρα(ες); _____

3. Προσδιορισμός γνώσεων γλωσσών

Γλώσσες που μιλάει ο μαθητής:

• Με τους εκπαιδευτικούς: _____

• Άλλες γλώσσες: _____

4. Κηδεμόνας

Όνομα: _____

Βαθμός συγγένειας: _____ άλλο: _____

Τηλέφωνο: _____

Διεύθυνση:

Γλώσσες που μιλάει ο κηδεμόνας:

- Με τον μαθητή: _____
- Με τους εκπαιδευτικούς: _____
- Άλλες γλώσσες: _____

5. Οι άνθρωποι με τους οποίους διαμένει ο μαθητής

Όνομα: _____

Βαθμός συγγένειας: _____ άλλο: _____

Τηλέφωνο: _____

Διεύθυνση: _____

Γλώσσες που μιλάει ο κηδεμόνας:

- Με τον μαθητή: _____
- Με τους εκπαιδευτικούς: _____
- Άλλες γλώσσες: _____

Όνομα: _____

Βαθμός συγγένειας: _____ άλλο: _____

Τηλέφωνο: _____

Διεύθυνση: _____

Γλώσσες που μιλάει ο κηδεμόνας:

- Με τον μαθητή: _____
- Με τους εκπαιδευτικούς: _____
- Άλλες γλώσσες: _____

6. Εκπαιδευτική υποστήριξη

Θεωρείτε ότι ο μαθητής χρειάζεται άλλου είδους υποστήριξης από εκείνη που του έχει ήδη προσφερθεί για να μάθει Πορτογαλικά;

Ναι Όχι Αν Ναι, παρακαλώ να αναφέρετε

ποια:

Παρατηρήσεις:
